

HRVATSKO RIBARSTVO U GODINI 2004.

I. Jahutka, A. Mišura, J. Suić, V. Franičević,
Z. Homen, J. Marković

SAŽETAK

Ovaj rad obrađuje sve relevantne statističke podatke o ribarstvu Republike Hrvatske, koji uključuju podatke o slatkovodnom ribarstvu (uzgoj slatkovodne ribe i drugih vodenih organizama, gospodarski i športski ribolov), morskom ribarstvu (marikultura, gospodarski ribolov, mali ribolov i prerada riba), uvozu i izvozu riba i ribljih proizvoda te podatke o novčanim potporama u ribarstvu.

U uzgoju slatkovodne ribe u godini 2004. zabilježene su neznatne promjene u odnosu prema 2003. godini. Ukupna proizvodnja slatkovodnih riba u godini 2004. iznosila je 5.618 tona, od čega 4.259 tona toplovodnih vrsta, a 1.359 tona hladnovodnih vrsta slatkovodne ribe. Ukupne i proizvodne površine povećane su u usporedbi s prethodnom godinom, i to ukupne površine 1,94%, a proizvodne površine 5,42%. Ukupan ulov slatkovodne ribe u godini 2004. iznosio je 567 tona.

Ukupna proizvodnja bijele morske ribe povećana je oko 20% u usporedbi s prethodnom godinom. Uzgoj dagnji, koji je od godine 1999. u laganom porastu, tijekom godine 2004. je smanjen, a uzgoj kamenica stagnira. Ulov morske ribe u odnosu na 2003. godinu povećan je 9,74%. Najveće povećanje od 21,62% zabilježeno je pri ulovu demerzalnih i ostalih vrsta riba. Uz povećanje ukupnog ulova, neznatno je povećan i broj gospodarskih ribara te broj ribarskih plovila. Ribara koji obavljaju ribolov za vlastitu potrošnju bez prava prodaje, odnosno ribara koji obavljaju mali ribolov, u godini 2004. bilo je 13.700. Ukupna proizvodnja ribljih preradevina u 2004. iznosila je 14.270 tona, što je smanjenje od 24,89% u usporedbi s 2003. godinom. Uz ovo, znatno smanjenje zabilježen je i trend povećanja proizvodnog asortimana, od čega posebice soljenog incuna.

Vrijednost izvoza i u godini 2004. nadmašila je vrijednost uvoza, iako je odnos izvoza i uvoza količinski veći na strani uvoza.

Mr. sc. Irena Jahutka, mr. sc. Ante Mišura, mr. sc. Josip Suić, Vlasta Franičević, dipl. ing., mr. sc. Zlatko Homen, mr. sc. Josip Marković, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva, Ul. grada Vukovara 78, Zagreb, tel.: 01/6106-865; fax: 01/6106-558; e-mail: irena.jahutka@mps.hr

U usporedbi s prvom godinom isplate novčanih poticaja, 1997. godinom, tijekom godine 2004. isplaćeno je čak 67,21% veći iznos. Najznatniji udio od 32,03% isplaćen je za preradu ribe na područjima s težim uvjetima gospodarenja.

Ključne riječi: statistički podatci, slatkovodno ribarstvo, morsko ribarstvo, uvoz i izvoz, novčani poticaji

UVOD

Uprava ribarstva na temelju zakonskih i podzakonskih propisa prikuplja i obrađuje statističke podatke za sve kategorije ribarstva u Republici Hrvatskoj, osim za rekreacijsko–športski ribolov na moru. Svi subjekti u ribarstvu dužni su dostavljati relevantne podatke koji se unose u bazu podataka, obrađuju i dostavljaju zainteresiranim strankama. Uprava ribarstva ustrojava jedinstveni informacijski sustav u kojemu će biti ujedinjeni podatci o svim kategorijama ribarstva. Ustrojavanjem ribarske inspekcije unutar te uprave stvoreni su preduvjeti za kvalitetnu i učinkovitu kontrolu dostavljenih podataka.

Budući da se za neke kategorije ribarstva, kao što su uzgoj slatkovodne ribe i gospodarski ribolov na moru, podatci redovito i temeljito prikupljaju i obrađuju već nekoliko godina, omogućeni su njihova bolja usporedba i razumijevanje. Za ostale segmente usporedba se provodila uglavnom podatcima Državnog zavoda za statistiku.

Interes Republike Hrvatske jest očuvanje i pravilno gospodarenje prirodnim bogatstvima. Smatramo da su obrađeni podatci vrlo korisni te da se samo na osnovi konkretnih i točnih podataka mogu donositi pravovaljane mjere kako bi se unaprijedilo ribarstvo u cjelini.

SLATKOVODNO RIBARSTVO

Uzgoj slatkovodne ribe

PROIZVODNJA SLATKOVODNE RIBE

Proizvodnja u godini 2004. nešto je veća od proizvodnji koje su ostvarivane od godine 2001. Proizvodnja je u 2004. godini 10,68% veća od proizvodnje u godini 2003. (Tablica 1). U promatranjoj, 2004. godini proizvodnja toplivodnih vrsta slatkovodne ribe povećana je u odnosu prema prethodnim dvjema godinama, dok je proizvodnja hladnovodnih vrsta slatkovodne ribe smanjena u odnosu na prethodnu godinu, ali samo 2,93%.

Ukupna proizvodnja slatkovodne ribe iznosila je u 2004. godini 5.618 tona, od čega 4.259 tona toplivodnih vrsta slatkovodne ribe i 1.359 tona hladnovodnih vrsta riba. Iako je ukupna proizvodnja povećana u usporedbi s prethodnom

Tablica 1. Proizvodnja slatkovodne ribe po vrstama i kategorijama od godine 1995. do 2004. (t)
Table 1. Freshwater fish production by species and categories in the 1995–2004 period (t)

		1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Šaran / Carp	Mlad / Juveniles	1.770	1.518	1.601	2.014	2.010	1.594	1.127	1.266	957	1.545
	Konzum / Adult	3.366	1.851	2.272	3.249	2.418	2.358	2.578	1.606	1.660	1.753
Amur / White amur	Mlad / Juveniles	20	26	68	106	126	68	76	149	124	119
	Konzum / Adult	179	101	88	103	238	265	228	185	318	294
Bijeli glavaš / Silver carp	Mlad / Juveniles	2	0	19	39	26	11	61	17	17	10
	Konzum / Adult	14	18	11	85	97	281	21	86	1	0
Sivi glavaš / Bighead carp	Mlad / Juveniles	5	3	26	59	36	37	27	57	19	80
	Konzum / Adult	17	48	26	128	119	72	226	301	414	299
Linjak / Tench	Mlad / Juveniles	0	5	15	28	12	2	2	3	1	1
	Konzum / Adult	1	4	10	14	27	6	2	6	11	8
Som / Wels catfish	Mlad / Juveniles	25	14	24	23	60	20	7	22	18	12
	Konzum / Adult	80	48	43	49	87	38	31	36	54	59
Smud / Pike perch	Mlad / Juveniles	2	1	2	1	2	1	2	1	1	2
	Konzum / Adult	5	3	7	6	7	8	6	9	6	6
Štuka / Pike	Mlad / Juveniles	0	2	4	17	25	2	1	2	0	1
	Konzum / Adult	3	2	3	8	35	19	11	11	2	9
Pastrva / Rainbow trout	Mlad / Juveniles	8	13	18	156	156	217	41	46	178	186
	Konzum / Adult	346	53	309	474	474	945	1.039	1.620	1.222	1.173
Ostalo / Other	Mlad / Juveniles	26	21	5	3	1	52	24	17	50	8
	Konzum / Adult	221	83	68	30	51	33	39	60	23	53
Ukupno / Total	Mlad / Juveniles	1.858	1.603	1.782	2.446	2.454	2.004	1.369	1.580	1.365	1.964
	Konzum / Adult	4.232	2.211	2.837	4.145	3.553	4.025	4.181	3.921	3.711	3.654
Sveukupno / Total		6.090	3.814	4.619	6.591	6.007	6.029	5.550	5.501	5.076	5.618

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

godinom, proizvodnja konzumne ribe smanjena je 10,68%, dok je proizvodnja mladi u godini 2004. povećana u odnosu prema godini 2003. čak 43,46%, te će se učinci ovakvoga znatnog povećanja proizvodnje mladi vidjeti u idućem razdoblju. Znatniji je pad proizvodnje kod biljoždernih vrsta riba, i to ukupno 10,19% u usporedbi s prethodnom, 2003. godinom. Proizvodnja biljoždernih vrsta riba u svim je kategorijama i vrstama smanjena, osim u proizvodnji mlada sivoga glavaša. Najveći je porast zabilježen u proizvodnji šaranskoga mlada i on iznosi 61,44% u usporedbi s 2003. godinom, a takva ostvarena proizvodnja u rangu je proizvodnje ostvarene 2000. godine.

Povećanom proizvodnjom šaranske mladi udio šarana u ukupnoj proizvodnji slatkovodne ribe nešto se je povećao te je u godini 2004. iznosio 58,73%, a u ukupnoj proizvodnji toplovodnih vrsta riba iznosi 77,48%. U odnosu prema prethodnoj godini udio proizvodnje biljoždernih vrsta riba u ukupnom uzgoju slatkovodne ribe smanjen je sa 17,62% na 14,26%. Također je smanjen i udio proizvodnje pastrva, soma i smuda, dok je udio ostalih vrsta riba povećan u usporedbi s prethodnom godinom.

Površine uzgajališta slatkovodne ribe i prinos po jedinici površine

POVRŠINE

S obzirom na prethodnu godinu, u godini 2004. i ukupne i proizvodne površine neznatno su povećane, i to ukupne površine 1,94%, a proizvodne površine 5,42%. Smanjenje proizvodnih površina zabilježeno je kod hladnovodnih uzgajališta, no i ovdje je riječ o neznatnim promjenama, odnosno, smanjenje iznosi tek 1,02%. Iz prije navedenog proizlazi da su ukupne površine u godini 2004. iznosile 9.892,60 ha, a proizvodne površine 6.622,29 ha (Tablica 2). Udio proizvodnih površina u ukupnim površinama toplovodnih uzgajališta iznosi 66,98%, a hladnovodnih uzgajališta 42,23%.

Iako su se ukupne površine na kojima se obavlja uzgoj slatkovodne ribe povećale u usporedbi s 2003. godinom, površine su rastilišta, matičnjaka i zimovnika smanjene i najniže su u promatranom desetogodišnjem razdoblju. U strukturi proizvodnih površina nije došlo do znatnih promjena s obzirom na prethodne godine, što znači da uzgajališta za konzumnu ribu imaju najveći udjel (73,22%), a slijede mladičnjaci (21,66%), rastilišta (3,63%), zimovnici (0,75%), matičnjaci (0,71%), te mrjestilišta sa 0,03%.

PRINOS PO JEDINICI POVRŠINE

Uz neznatne promjene prisutne tijekom godine 2004., odnosno povećanje proizvodnje toplovodnih vrsta slatkovodne ribe, a smanjenje proizvodnje hladnovodnih vrsta riba, kao i povećanje površina na kojima se obavlja toplovodni uzgoj i smanjenje površina za hladnovodni uzgoj i prinos se povećao pri uzgoju toplovodnih riba, a smanjio pri uzgoju hladnovodnih riba. Pri uzgoju toplovodnih riba prinos po jedinici proizvodne površine iznosio je 643,67 kg/ha, što je povećanje u usporedbi s godinom 2003. 9,90%, dok je pri uzgoju hladnovodnih

Tablica 2. Proizvodne površine slatkovodnih ribnjaka od godine 1995. do 2004. (ha)
Table 2. Production area of the freshwater fish farms in the 1995 — 2004 period (ha)

Godina / Year	Mrjestilišta / Hatcheries		Rastilišta / On-growing Areas		Mladičnjaci / Juvenile rearing areas		Matičnjaci / Brood-stock areas		Uzgajališta za konzumnu ribu / Consumption size		Zimovnici / Over-winter ing areas		Ukupno / Total
	Topl. uzg. / Carp ponds	Hlad. uzg. / Trout ponds	Topl. uzg. / Carp ponds	Hlad. uzg. / Trout ponds	Topl. uzg. / Carp ponds	Hlad. uzg. / Trout ponds	Topl. uzg. / Carp ponds	Hlad. uzg. / Trout ponds	Topl. uzg. / Carp ponds	Hlad. uzg. / Trout ponds	Topl. uzg. / Carp ponds	Hlad. uzg. / Trout ponds	
1995.	63,00	0,00	141,00	0,00	2.025,00	0,38	16,00	0,17	9.008,00	2,02	58,00	0,03	11.311,00
1996.	0,00	0,00	597,00	0,00	2.104,00	0,34	52,00	0,15	7.122,00	1,90	82,00	0,00	9.957,00
1997.	0,00	0,00	593,00	0,00	2.010,00	0,57	28,00	0,33	6.411,00	2,39	67,00	0,00	9.109,00
1998.	0,00	0,00	127,00	0,00	1.818,00	0,33	30,00	0,15	7.095,00	2,22	54,00	0,00	9.124,00
1999.	29,30	0,12	343,28	0,56	2.068,30	0,10	41,32	0,29	7.324,69	3,97	67,20	0,00	9.874,09
2000.	10,80	0,09	387,93	0,55	1.542,52	0,17	165,82	0,28	7.004,09	9,34	62,70	0,00	9.173,86
2001.	39,30	0,07	216,93	0,29	1.559,12	0,37	58,92	0,18	7.277,59	2,93	58,40	0,00	9.210,26
2002.	11,00	0,09	368,90	0,22	1.399,48	0,22	63,53	0,32	6.372,69	4,44	67,38	0,00	8.282,98
2003.	2,00	0,09	344,60	0,65	1.353,50	0,30	50,53	0,34	4.448,60	4,46	76,90	0,00	6.276,13
2004.	2,00	0,19	240,00	0,29	1.433,90	0,28	46,53	0,34	4.844,30	4,68	50,00	0,00	6.616,73

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

riba taj prinos iznosio 235,12 t/ha, što je smanjenje od samo 1,91% pa se može reći da je prinos ostao gotovo nepromijenjen u usporedbi s prošlom godinom (Tablica 3).

Potrošena hrana i sirovine

HRANA

Zbog nepovoljnih klimatskih prilika tijekom godine 2003. potrošak hrane bio je znatno smanjen u usporedbi s prethodnim godinama. Budući da su tijekom godine 2004. izostale nepovoljne klimatske prilike, potrošak hrane na slatkovodnim uzgajalištima povećan je 22,98%, odnosno potrošene su 11.362,92 tone hrane (Tablica 4).

Tablica 3. Prinos slatkovodne ribe od godine 1995. do 2004.
Table 3. Freshwater fish yield in the 1995–2004 period

Godina / Year	Toplovodni uzgoj (kg/ha) / Warm-water aquaculture (kg/ha)	Hladnovodni uzgoj (t/ha) / Cold-water aquaculture (t/ha)
1995.	507,12	136,15
1996.	376,42	27,62
1997.	471,18	99,39
1998.	653,44	233,33
1999.	544,56	125,00
2000.	530,53	111,41
2001.	523,11	281,25
2002.	463,00	314,93
2003.	585,50	239,71
2004.	643,67	235,12

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 4. Potrošak hrane na slatkovodnim uzgajalištima od godine 1995. do 2004. (t)

Table 4. Food at freshwater fish farms expended in the year 1995–2004 period (t)

Godina / Year	Kukuruz/ Maize	Pšenica / Wheat	Ječam i raž / Barley and Rye	Krmna smjesa / Mixture	Ostala hrana / Other food	Ukupno / Total
1995.	4.164,00	3.546,00	3.209,00	826,00	177,00	11.922,00
1996.	5.923,00	2.899,00	1.065,00	743,00	5.891,00	16.521,00
1997.	8.350,00	1.151,00	1.265,00	830,00	302,00	11.898,00
1998.	8.947,00	1.468,00	775,00	589,00	489,00	12.268,00
1999.	7.619,00	2.757,00	664,00	405,00	2.057,33	13.502,33
2000.	3.680,35	2.785,45	803,67	644,82	3.287,34	11.201,62
2001.	3.741,00	3.004,96	1.492,52	365,82	1.971,34	10.575,64
2002.	4.781,61	3.147,16	1.100,56	210,14	2.955,93	12.195,40
2003.	4.412,00	1.207,90	593,52	426,81	2.599,73	9.239,96
2004.	3.026,56	3.135,52	1.330,26	541,39	3.329,19	11.362,92

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 5. Potrošak hrane i gnojiva po ha površine i hranidbeni koeficijent od godine 1995. do 2004.

Table 5. Consumption of food and fertilizer per ha of surface and nutritive coefficient in the 1995–2004 period

Godina / Year	Potrošak hrane kg/ha / Consumption of food kg/ha	Hranidbeni koeficijent / Nutritive coefficient	Potrošak gnojiva / kg/ha Consumption of fertilizer kg/ha
1995.	1.054	2,0	146,73
1996.	1.659	4,3	128,72
1997.	1.306	2,6	203,13
1998.	1.344	1,9	179,58
1999.	1.367	2,2	262,98
2000.	1.220	1,9	217,65
2001.	1.140	1,8	180,59
2002.	1.471	2,2	253,85
2003.	1.471	1,8	354,19
2004.	1.716	2,0	294,45

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Od potrošaka svih vrsta hrane smanjio se je samo potrošak kukuruza, i to 31,40%, pa je i njegov udio u ukupno potrošenoj hrani u usporedbi s godinom 2003. smanjen s 47,75% na 26,64%. Smanjenim potroškom kukuruza povećao se je potrošak pšenice čak 160%, a ječma i raži 124%, tako da se je i njihov udio u ukupnome potrošku hrane povećao, i to pšenice na 27,59%, a ječma i raži na 11,71%. U tehnološkom smislu ovi podatci upućuju na pozitivan pomak s obzirom na kakvoću mesa uzgojenih riba.

Hranidbeni koeficijent pri uzgoju toplovodnih vrsta riba iznosio je u 2004. godini 2,30 kg, a pri uzgoju hladnovodnih vrsta riba taj je koeficijent bio 1,70 kg. Iz Tablice 5. razvidno je da je potrošak gnojiva smanjen, a potrošak hrane, kao i hranidbeni koeficijent povećani su u usporedbi s 2003. godinom.

SIROVINE (GNOJIVA, VAPNO)

Tijekom godine 2004. potrošeno je ukupno 1.950 tona gnojiva i vapna, što je 12,36% manje nego godine 2003. (Tablica 6). Smanjen je potrošak svih vrsta gnojiva i vapna, a najveće je smanjenje zabilježeno pri potrošku dušičnih gnojiva.

Tablica 6. Potrošak gnojiva na slatkovodnim uzgajalištima od godine 1995. do 2004. (t)

Table 6. Fertilizers at freshwater fish farms in the 1995–2004 period (t)

Godina / Year	Fosforna (P) gnojiva / Phosphorus fertilizers	Dušična (N) gnojiva / Nitrogen fertilizers	Vapno / Lime	Ostala gnojiva / Other fertilizers	Ukupno / Total
1995.	0	37	1.517	106	1.660
1996.	0	15	1.260	7	1.282
1997.	0	102	1.531	218	1.851
1998.	0	42	1.350	247	1.639
1999.	89	109	2.279	210	2.687
2000.	50	158	1.676	166	1.999
2001.	17	84	1.332	475	1.891
2002.	48	16	1.509	579	2.104
2003.	77	84	1.829	235	2.225
2004.	60	4	1.613	273	1.950

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Postotno i vrijednosno gledano, najveći je potrošak vapna (82,72%), zatim ostalih vrsta gnojiva (14,00%), fosfornih gnojiva (3,08%), a najmanji je potrošak dušičnih gnojiva koji iznosi samo 0,21%.

Gospodarski i športski ribolov

U ovom su poglavlju obrađeni podaci o športskom i gospodarskom ribolovu na slatkim vodama. Podatci se odnose na broj gospodarskih ribara i ribiča (športskih ribolovaca) te na ukupni ulov ribe na slatkim vodama ostvaren gospodarskim i športskim ribolovom.

Gospodarski ribolov

Na osnovi odredaba Naredbe o broju povlastica za gospodarski ribolov, količini i vrsti ulova u gospodarskom ribolovu i visini iznosa naknade za obavljanje gospodarskog ribolova, na rijeci Dunavu predviđeno je ukupno 25 povlastica za gospodarski ribolov, a na rijeci Savi 10 povlastica. U godini 2004. ukupno je bilo registrirano 19 ovlaštenika povlastica na rijeci Dunavu i 6 ovlaštenika povlastica na rijeci Savi, što čini ukupno 25 gospodarskih ribara, to je povećanje od 8% u odnosu prema godini 2003. (Tablica 7).

Tablica 7. Broj ribara od godine 1995. do 2004.
Table 7. The number of commercial fishermen in the 1995–2004 period

Godina / Year	Gospodarski ribari / Professional fishermen
1995.	1
1996.	1
1997.	1
1998.	23
1999.	24
2000.	24
2001.	17
2002.	15
2003.	20
2004.	25

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva i HŠRS

Source: Central Bureau of Statistics, Ministry of agriculture, forestry and water managment, Directorate of fisheries and HŠRS

Ukupan ulov svih ovlaštenika povlastica za gospodarski ribolov u 2004. godini na temelju uvedenog sustava dostave podataka iznosio je 45.516,3 kilograma, od čega je na rijeci Dunavu ulovljeno 38.820,3 kilograma, a na rijeci Savi 6.696,00 kilograma. Dominantna vrsta u ulovu ribara u rijeci Dunavu i rijeci Savi jest deverika koja u ukupnom ulovu na Dunavu sudjeluje s 29,13%, a na Savi s 52,61%.

Športski ribolov

Broj ribiča u godini 2004. smanjen je u odnosu prema godini 2003., i to 28,66% (Tablica 8) i iznosi 37.628, uz napomenu da se ova stavka odnosi na broj prodanih godišnjih dozvola za športski ribolov (koji označuje ujedno i broj ribiča učlanjenih kod ovlaštenika ribolovnog prava), dok je broj dnevnih dozvola za športski ribolov u godini 2004. iznosio 16.254, i ne može se smatrati referentnim za potrebe ovog izvješća. Navedeno smanjenje broja ribiča u naravi posljedica je drukčijeg sustava evidentiranja ribiča s obzirom na obvezno članstvo kod ovlaštenika ribolovnog prava (podatci iz prethodnih godina bili su bazirani na višestrukome članstvu kod ovlaštenika ribolovnog prava).

Sustav evidentiranja ulova riba u športskom ribolovu prvi put je reguliran zakonskim odredbama i za godinu 2004. iznosio je 521.514,94 kilograma. Ukupan ulov slatkovodnih riba u 2004. godini bio je 567.031,24 kilograma, što u usporedbi s godinom 2003. i podacima Državnog zavoda za statistiku čini porast od 36,63% (Tablica 9).

Tablica 8. Broj ribiča od godine 1995. do 2004.
Table 8. The number of sports fishermen in the 1995–2004 period

Godina / Year	Broj ribiča / Number of sports fishermen
1995.	37.289
1996.	38.630
1997.	43.223
1998.	85.699
1999.	53.116
2000.	57.221
2001.	57.781
2002.	56.210
2003.	52.740
2004.	37.628

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva i HŠRS

Source: Central Bureau of Statistics, Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries and HŠRS

Tablica 9. Ulov slatkovodnih riba od godine 1995. do 2004. (t)
Table 9. The catch of freshwater fish in the 1995–2004 period (t)

Godina / Year	Ulov / Catch
1995.	364
1996.	434
1997.	410
1998.	415
1999.	425
2000.	457
2001.	463
2002.	428
2003.	415
2004.	567

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

U Tablici 10. prikazana je struktura ulova u športskom ribolovu s obzirom na ribolovna područja definirana Naredbom o granicama ribolovnih područja i ribolovnih zona za gospodarski i športski ribolov.

Tablica 10. Struktura ulova u športskom ribolovu po ribolovnim područjima u godini 2004. (kg)
Table 10. Catch structure in sports fisheries by fishing area in 2004 year (kg)

Vrsta ribe / Species	Drava — Dunav	Jadran	Kupa	Lika	Sava	Ukupno / Total
šaran / Carp	59.317,00	6.165,78	1.886,50	1.368,60	85.678,52	154.416,40
amur / White amur	24.245,30	871,15	165,00	48,80	22.471,95	47.802,20
sivi glavaš / Bighead carp	1.952,00	0,00	0,00	0,00	243,00	2.195,00
bijeli glavaš / Silver carp	752,50	0,00	0,00	0,00	157,00	909,50
som / Wels catfish	19.822,00	0,00	267,65	930,83	8.356,82	29.377,30
smud / Pike perch	12.118,00	120,00	36,00	0,00	4.361,12	16.635,12
štuka / Pike	20.564,00	20,80	664,55	2.163,18	7.295,50	30.708,03
linjak / Tench	2.472,15	346,78	304,30	190,90	528,00	3.842,13
deverika / Carp bream	45.089,55	0,00	34,00	0,00	8.721,22	53.844,77
jez / Ide	5.964,00	0,00	96,00	0,00	2.312,00	8.372,00
bolen / Asp	5.972,35	0,00	41,00	0,00	3.607,50	9.620,85
babuška / Goldfish	72.916,65	2.489,00	68,40	2,80	26.580,49	102.057,34
pot. pastrva / Trout	0,00	1.233,00	332,18	666,00	138,00	2.369,18
kal. pastrva / Rainbow trout	0,00	2.301,00	424,00	381,50	34,00	3.140,50
lipljan / Grayling	0,00	120,00	44,96	0,00	0,00	164,96
mľadica / Huchen	0,00	0,00	14,00	0,00	0,00	14,00
ostalo / Other	43.690,85	2.261,00	3.131,19	228,20	6.734,42	56.045,66
UKUPNO / Total	314.876,35	15.928,51	7.509,73	5.980,81	177.219,54	521.514,94

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

MORSKO RIBARSTVO

Marikultura

UZGOJ BIJELE RIBE

U godini 2004. bilježimo 34 registrirane tvrtke za uzgoj lubina i komarče, od čega jedna proizvodnog kapaciteta oko 800 tona godišnje, tri kapaciteta 200–400 tona godišnje, a ostalo su manje obiteljske farme kapaciteta oko 50 tona, najviše do 100 tona. Ukupna proizvodnja u godini 2004. procjenjuje se na 3.000 tona, od toga 2.000 tona lubina i 1.000 tona komarče, što čini povećanje od oko 20% u usporedbi s prethodnom godinom (Tablica 11).

Tablica 11. Uzgoj riba i drugih morskih organizama od godine 1999. do 2004.

Table 11. Farmed fish and other marine organisms in the 1999–2004 period

Godina / Year	Lubin i orada (t) / Seabass and seabream (t)	Dagnje (t) / Mussel (t)	Kamenice (kom) / Oysters (pieces)	Tune (t) / Tuna (t)	Riblja mlad lubina i orade (komada) / Seabass and seabream fish fry (pieces)
1999.	1.760	1.100	900.000	672,17	3.350.000
2000.	2.500	1.200	1.000.000	1.200	4.500.000
2001.	2.500	2.000	1.000.000	2.500	4.600.000
2002.	2.500	2.400	1.000.000	3.971	4.900.000
2003.	2.510	2.800	800.000	4.679	5.500.000
2004.	3.000	2.400	800.000	3.777	6.974.000

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Proizvodnja mladi obavlja se u jednom većem i u trima manjim mrjestilištima, i ukupno je proizvedeno 6.659.000 komada mladi lubina i 324.000 komada mladi komarče. Za potrebe uzgajališta još je tijekom godine 2004. dodatno uvezeno 8.236.600 komada mladi, uglavnom iz Italije i Francuske, tako da je ukupni nasad mladi lubina i komarče u godini 2004. iznosio 15.210.600 komada.

Otegotne okolnosti koje su prepreka snažnijem razvoju uzgoja lubina i komarče u Republici Hrvatskoj i dalje su:

- izostanak povoljnih sredstava za investicije i obrtna sredstva,
- nesredeni i neusklađeni prostorni planovi,
- zaštitne carinske barijere pri izvozu na tržište EU,
- porast ponude iz konkurentskih zemalja i pad cijena na inozemnom tržištu,
- nedovoljna proizvodnja mladi.

UZGOJ TUNA

U godini 2004. za uzgoj tuna bilo je registrirano 7 tvrtki. Ukupno je proizvedeno 3.777 tona tuna, koje su izvezene na tržište Japana. Od godine 2004. vodi se evidencija uzgoja po kalendarskoj, a ne po proizvodnoj godini, pa je stoga ukupna proizvodnja manja od one u 2003. godini. Realno, proizvodnja je na razini prošlogodišnje.

Republika je Hrvatska redovna članica međunarodne organizacije za zaštitu atlantskih tuna (ICCAT — International Commission for the Protection of Atlantic Tuna), i kao takva je sve preporuke te organizacije s obzirom na uzgoj i ulov tuna obvezna uvrstiti u svoju zakonsku regulativu. ICCAT

propisuje i ulovne godišnje kvote za svaku državu članicu, pa je tako kvota za Republiku Hrvatsku za godinu 2004. iznosila 935 tona. Ukupno je ulovljeno 827 tona, što je sve nasadeno u kaveze za daljnji uzgoj. Dodatno je nasadeno i 447 tona velikih tuna iz uvoza (Španjolska i Francuska). Pad cijena tuna iz uzgoja na japanskom tržištu, koji se pojavio prošle godine, ove godine pokazuje tendenciju stabiliziranja i nije znatnije utjecao na proizvodnju tuna u Republici Hrvatskoj. I ovdje se pojavljuju problemi oko dodjele novih koncesija zbog neusklađenih prostornih planova i čestih izmjena zakonske regulative.

Daljnji razvoj ove djelatnosti ovisit će o:

- raspoloživosti povoljnih sredstava za investicije i obrtna sredstva,
- prostornim planovima,
- ulovnim kvotama,
- zaštitnim mjerama ICCAT-a.

UZGOJ ŠKOLJKAŠA

U godini 2004. za uzgoj školjkaša (dagnja i kamenica) bila su registrirana 52 uzgajivača. To su uglavnom uzgajališta obiteljskog tipa, do 50 tona proizvodnje školjkaša godišnje. Samo su tri uzgajivača registrirana za uzgoj od 100 do 200 tona. Procjenjuje se da se uzgojem bavi više od stotinu malih obiteljskih farmi. Ukupna proizvodnja u 2004. godini procjenjuje se na 2.400 tona dagnji i 800.000 komada kamenica. Proizvodnja je dagnji oko 15% manja nego u prethodnoj godini, uglavnom zbog nepovoljnih klimatskih uvjeta. I dalje je prisutan problem rješavanja statusa uzgajivača na području Malostonskog zaljeva (posebni rezervat). Ovaj je problem posebno potenciran u godini 2004., kada je većini uzgajivača istekao ugovor o koncesioniranju pomorskog dobra, čime su prestale vrijediti i povlastice za uzgoj. Poduzete su brojne mjere radi donošenja jedinstvene lokacijske dozvole za čitavo područje, što se očekuje u sljedećoj godini. Do tada većina uzgajivača s ovog područja ostaje neregistrirana. Sličan se problem očekuje sljedeće godine s uzgajivačima na području ušća rijeke Krke. Naime, zbog specifičnosti područja i tamo će biti nužno donošenje jedinstvene lokacijske dozvole za čitavo područje radi dodjele koncesija za korištenje pomorskim dobrom za potrebe uzgoja.

Uzgoj školjkaša stagnira i zbog nemogućnosti izvoza na tržište EU. Rješavanje ovog problema teče izuzetno i neopravdano sporo, i u potpunosti je neizvjesno kada će biti dovršeno. Primjena modernijih tehnologija u ovisnosti je o otvaranju tržišta EU, jer ukupna tradicionalna proizvodnja u potpunosti zadovoljava potrebe domaćega tržišta. Za daljnji održivi razvoj predviđa se i potreba otvaranja mrjestilišta zbog uočenog nedostatka mladi iz prirodnih staništa.

Daljnji razvoj ove djelatnosti ovisit će o:

- raspoloživosti povoljnih sredstava za investicije i obrtna sredstva,
- prostornim planovima,

- otvaranju tržišta EU,
- izgradnji mrjestilišta.

Ukupno gledano, proizvodnja bijele ribe veća je oko 20% nego u prethodnoj godini, uzgoj školjkaša manji je oko 15%, dok je uzgoj tuna statistički 20% manji, dok je realno zadržao iste vrijednosti.

Marikultura u Republici Hrvatskoj, osim uzgoja tuna, iako izuzetno kompatibilna programima pomorske orijentacije zemlje, već godinama stagnira. Istodobno je proizvodnja u Sredozemlju više nego udvostručena, ponajprije zahvaljujući čvrstom strateškom opredjeljenju s konzistentnim programima razvoja koje je pratila poticajna kreditna politika i subvencije.

Gospodarski ribolov

Morsko ribarstvo Republike Hrvatske provodi se na 34.000 km² teritorijalnog mora Republike Hrvatske, a proglašenjem Zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa odlukom Sabora Republike Hrvatske od 3. listopada 2003., pod jurisdikcijom Republike Hrvatske, od 3. listopada 2004. nalazi se i dodatnih 21.000 km². Povećanje ulova morske ribe u godini 2004. u usporedbi s godinom 2003. iznosi 9,78%, dok povećanje ulova u odnosu prema 1995. godini iznosi 107,87% (Tablica 12).

Tablica 12. Ulov ribe i drugih morskih organizama u razdoblju od godine 1995. do 2004. (t)

Table 12. Catch of fish and other marine organisms in the 1995–2004 period (t)

Godina / Year	Ulov / Catch		Ulov po kategorijama / Catch by categories		
	Tona / MT	Indeks / Index	Plava riba / Blue fish	Bijela riba / White fish	Ostalo / Other
1995.	15.364	100,00	8.524	4.974	1.866
1996.	17.347	112,91	11.322	4.189	1.836
1997.	16.029	104,33	10.071	3.901	2.057
1998.	21.915	142,64	15.659	4.101	2.155
1999.	18.866	122,79	15.020	2.498	1.348
2000.	20.971	136,49	17.082	2.365	1.524
2001.	16.969	110,45	13.372	2.149	1.448
2002.	21.204	138,01	18.733	1.624	847
2003.	29.091	189,35	24.369	3.556	1.166
2004.	31.937	207,87	26.381	4.325	1.231

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 13. Broj ribara u gospodarskom ribolovu od godine 1999. do 2004.
Table 13. Number of professional fishermen in the 1999–2004 period

Godina / Year	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Gospodarskih ribara / Professional fishermen	2.547	2.740	2.986	3.210	3.705	3.712

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Ulov plave ribe u 2004. povećan je 8,25% s obzirom na godinu 2003. te tri puta u usporedbi s 1995. Jedan od najvažnijih razloga povećanja ulova u godini 2004. jest uvođenje poticaja za ulov male plave ribe od 0,35 kuna po kilogramu. Ulov demerzalne i ostalih vrsta riba povećan je u 2004. 21,62% u usporedbi s godinom 2003. i približava se ulovima iz sredine devedesetih godina prošloga stoljeća. Ovakva se ulovna kretanja očekuju i u budućnosti, tj. povećanje ulova male plave ribe koji bi zadovoljavao domaće potrebe za svježom ribom, potrebe riboprerađivačke industrije i uzgoja tuna, dok prilično iscrpljeni demerzalni resursi zahtijevaju poduzimanje mjera kojima bi se omogućilo njihovo obnavljanje. Napominjemo da su podatci za godine 2003. i 2004. prikupljeni preko sustava očevidnika o gospodarskom ribolovu na moru te su uneseni u bazu podataka »Monitoring morskog ribarstva« u kojoj se pohranjuju, obrađuju i analiziraju u Upravi ribarstva.

Iz Tablice 13. vidimo da se broj gospodarskih ribara u proteklih pet godina povećava oko 7 do 8% godišnje osim u godini 2003., kad je povećanje bilo 15% u usporedbi s godinom 2002. Razlog je tomu povećanju mogućnost otvaranja sezonskog obrta koju su iskoristili mali ribari koji sada obavljaju gospodarski ribolov samo u jednom dijelu godine, što prije nije bilo moguće. U godini 2004. povećanje broja gospodarskih ribara iznosi 3,72% u usporedbi s godinom 2003., a povećanje u odnosu prema 1999. iznosi 45,74%.

I kod ribolovnih se plovila vidi povećanje njihova broja, a u godini 2003. je najveće i iznosi oko 16%. Razlozi su povećanja isti kao kod broja ribara, odnosno ribari koji su obavljali mali ribolov otvorili su sezonski obrt te obavljaju gospodarski ribolov samo u jednom dijelu godine, što prije nije bilo moguće.

U godini 2004. ribolov na moru obavljale su 3.684 ribolovne jedinice (plovila), (Tablica 14). Valja napomenuti da je uglavnom riječ o malim ribolovnim jedinicama s ukupnom prosječnom tonažom od oko 15 GT te prosječnom snagom motora od 66,58 kw, što je ujedno i znak nepovoljne strukture ribolovne flote. Trenutačno je stanje takvo da ribolov u vanjskome ribolovnom moru može obavljati mali broj plovila.

Preko pokrenutoga Nacionalnog programa povećanja proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj, te provedenoga Javnog natječaja za izgradnju

Tablica 14. Broj ribarskih plovila od godine 1999. do 2004.
Table 14. Number of fishing vessels in the 1999–2004 period

Godina / Year	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Brodovi / Vessels	330	381	420	450	477	475
Brodice / Little vessels	2.174	2.348	2.578	2700	3.205	3.209
UKUPNO / Total	2.504	2.729	2.998	3.150	3.682	3.684

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 15. Broj malih ribara od godine 1999. do 2004.
Table 15. Number of small scale fishermen in the 1999–2004 period

Godina / Year	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Malih ribara / Small scale fishermen	9.240	11.323	12.230	14.200	13.500	13.700

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

i modernizaciju plovila, u sljedeće dvije godine planira se izgraditi 26 novih plovila, te provesti modernizacija sedam plovila u ukupnoj vrijednosti od 250 milijuna kuna bez PDV-a.

Mali ribolov

Mali ribolov, kao dio ukupnoga morskog ribarstva, definiran je kao ribolov za osobne potrebe. Osnovna ideja pri ozakonjenju takvog ribolova bila je da se stanovnicima uzobalja osigura mogućnost ulova ribe, ali bez prava prodaje.

Osim novčane naknade, u ovoj su kategoriji ribolova strogo ograničene količina i vrste ribolovnih alata koji se smiju rabiti u njemu. Postaje očito da ova ograničenja nisu umanjila interes ljudi da se uključe u ovu kategoriju ribolova. Tako je u godini 2002. premašio broj od 14.000, dok je primjerice 1997. bilo samo oko 5.000 malih ribara, a sada ih je oko 13.700 (Tablica 15). Ovakvim povećanjem broja sudionika u malom ribolovu povećava se broj ribara u ukupnom ribarstvu, a time se povećava i ukupni pritisak na raspoložive bioresurse.

Procijenjeni je ulov malih ribara oko 6.000 tona godišnje, što nije beznačajna stavka u ukupnom ulovu na moru.

Preradba ribe i drugih morskih organizama

Riboprerađivačka industrija više se ne temelji većinom na konzerviranoj maloj plavoj ribi, i to uglavnom srdeli, nego se primjećuje tendencija povećanja

Tablica 16. Preradba ribe i drugih morskih proizvoda od godine 1999. do 2004. (t)
Table 16. Processing of fish and other marine organisms in the 1999–2004 period (t)

Vrsta / Product	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Indeks 04/03
soljena riba / Salted fish	350	1.881	2.500	2.800	2.900	3.914	134,96
smrznuta riba (fileti i ost.) / Frozen fish (filett and other)	250	470	850	1.500	3.200	3.500	109,37
konzervirana riba / Canned fish	14.000	14.500	15.500	14.000	11.700	5.256	44,92
ostali riblji proizvodi (marinade, salate i ost.) / Other fish products (marinade, sallad and other)	120	60	110	120	1.200	1.600	133,33
UKUPNO / Total	14.720	16.911	18.960	18.420	19.000	14.270	75,10

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

proizvodnog asortimana, od čega posebno soljene ribe, poglavito inćuna. Smanjenje proizvodnje ribljih konzervi u 2004. u usporedbi s godinom 2003. iznosi 55,08%. Pritom valja istaknuti da je razlog smanjenja proizvodnje ribljih konzervi odlazak u stečaj nekoliko proizvođača te problemi u izvozu ribljih preradevina nakon stupanja na snagu Protokola 7.

Ukupna proizvodnja ribljih preradevina u Republici Hrvatskoj u godini 2004. iznosila je 14.270 tona, od čega oko 36,83 otpada na konzerviranu ribu (Tablica 16).

Takoder valja istaknuti da je u kategoriji ostalih ribljih proizvoda proizvodnja u godine 2003. i 2004. deseterostruko porasla zahvaljujući proširenom asortimanu koji se sada proširuje i na ostale vrste riba i školjkaša.

UVOZ I IZVOZ RIBE I RIBLJIH PROIZVODA

U Tablici 17. prikazano je kretanje uvoza i izvoza riba i ribljih proizvoda u posljednjih deset godina.

Nakon višegodišnjeg rasta uvoza ribe i ribljih proizvoda količina i vrijednost uvezene ribe i ribljih proizvoda u godini 2004. smanjila se u usporedbi s godinom 2003. Količina se je uvezene ribe smanjila 36,10%, a vrijednost uvezene ribe 13,26% s obzirom na godinu 2003. Prema najznačajnijim proizvodima u uvozu količinski prevladava uvoz haringe i ostale male plave ribe koja se uvozi za potrebe uzgoja tuna, te patagonska lignja i konzervirana riba u ulju. Navedeni proizvodi čine 59,49% od ukupne uvezene količine i 30,45% od ukupne vrijednosti uvoza riba i ribljih proizvoda. S obzirom na zemlje,

Tablica 17. Uvoz i izvoz riba i ribljih proizvoda od godine 1995. do 2004.
Table 17. Import and export of fish and fish products in the 1995–2004 period

Godina / Year	Uvoz / Import		Izvoz / Export	
	MT	USD		MT
1995.	10.636	23.275.548	16.381	45.538.835
1996.	13.107	28.100.922	17.133	49.595.522
1997.	13.455	30.270.894	24.758	60.604.952
1998.	12.875	29.930.756	19.112	43.374.795
1999.	14.560	28.567.309	17.700	35.059.348
2000.	25.532	33.098.275	18.247	43.977.357
2001.	37.955	46.476.956	10.322	46.777.494
2002.	56.292	75.860.460	22.365	79.869.814
2003.	57.315	82.741.215	22.687	114.881.084
2004.	38.627	71.772.000	23.428	104.010.000

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management

najvažnije su one iz kojih se uvoze riba i riblji proizvodi, a to su Španjolska, Švedska, Danska, Argentina i Tajland. Uvoz iz navedenih zemalja čini 48,49% od ukupno uvezene količine te 23,89% od ukupne vrijednosti uvezene ribe i ribljih proizvoda.

Količina izvezene ribe i dalje se povećava u promatranom razdoblju, dok je vrijednost izvoza smanjena zbog pada cijena na svjetskome tržištu. U izvozu ribe najvažniji je proizvod tuna koja ostvaruje 51,75% ukupne vrijednosti izvezene ribe i ribljih proizvoda. Od ostalih proizvoda tu su još konzervirana riba u ulju, soljena riba te riba iz uzgoja (lubin i komarča). Navedeni proizvodi čine 60,47% ukupno izvezene količine te 74,47% ukupne vrijednosti izvezene količine riba i ribljih proizvoda. Najvažnije zemlje u koje se izvoze riba i riblje preradevine jesu Japan, Italija, Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora te Slovenija. Izvoz u navedene zemlje čini 91,96% od ukupno izvezene količine, te 95,52% ukupno izvezene vrijednosti riba i ribljih proizvoda.

Važno je napomenuti da vrijednost izvoza stalno nadmašuje vrijednost uvoza, iako je odnos izvezene i uvezene količine mnogo veći na strani uvoza. Razlog je tomu što se izvoze vrijedniji proizvodi, a najviše se uvozi manje vrijedan proizvod kao što je haringa (sled) koja se višestruko valorizira s obzirom na izvoz uzgojene tune. Količina izvezene ribe i ribljih proizvoda povećana je u godini 2004. 3,26%, a vrijednost je smanjena 9,47% u odnosu prema godini 2003.

DRŽAVNA POTPORA U RIBARSTVU

Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu regulirano je nekoliko načina potpore, a to su model poticanja proizvodnje, model kapitalnih ulaganja i potpora osiguranju proizvodnje (Jahutka i sur., 2004). Od ostalih vrsta pomoći tu je pravo na korištenje plavim dizelom, te za gospodarski ribolov na moru — otkup povlastica za gospodarski ribolov. I tijekom godine 2004. u ribarstvu je najveći iznos isplaćen preko modela poticanja proizvodnje, dok su ostali oblici potpore zastupljeni simboličnim novčanim iznosima (Jahutka i sur., 2005).

Model poticanja proizvodnje

Modelom poticanja proizvodnje isplaćuju se poticaji za: uzgoj slatkovodne ribe I. skupine (šaran, amur, tolstolobik), uzgoj slatkovodne ribe II. skupine (linjak, pastrva, smud, som i štuka), uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe na kopnu i otocima (komarča, lubin, pic i zubatac), uzgoj školjaka (dagnje i kamenice), proizvodnju mladi autohtonih vrsta bijele morske ribe (mlad komarče, lubina, pica i zubatca iz mrijesta domaćih autohtonih matičnih stokova do mase 20 g/kom.), ulov male plave ribe (srdela, incun i papalina) i proizvodnju ribljih proizvoda od domaćeg ulova male plave ribe i od domaćeg uzgoja slatkovodne i autohtonih vrsta bijele morske ribe na kopnu i otocima (Jahutka i sur., 2003). U tom su modelu predviđeni iznosi poticaja po kilogramu prodane i isporučene ribe. Za sve kategorije prije navedenih poticaja, osim za ulov male plave ribe, predviđeni su oko 30% veći iznosi poticaja u slučaju ekološke proizvodnje.

U Tablici 18. prikazani su isplaćeni iznosi u ribarstvu preko modela poticanja proizvodnje od njihova uvođenja godine 1997. do 2004. godine te je

Tablica 18. Isplaćeni novčani poticaji u ribarstvu od godine 1997. do 2004. (kn)
Table 18. Financial incentives payed out for fisheries in the 1997–2004 period (kn)

Godina / Year	Isplaćeno novčanih poticaja (kn) / Financial incentives payed (kn)
1997.	42.744.147,00
1998.	45.281.036,00
1999.	52.101.022,00
2000.	61.817.526,89
2001.	65.235.441,33
2002.	65.100.872,50
2003.	68.266.489,79
2004.	71.471.630,52

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management

razvidan stalan rast isplaćenih novčanih sredstava. U usporedbi s prvom godinom primjene ovakve potpore, u godini 2004. porast je 67,21%, a s obzirom na godinu 2003. porast je 4,70%.

Najveći novčani iznos poticaja udjelom od 32,03% isplaćen za preradbu ribe na područjima s težim uvjetima gospodarenja. Novčani iznosi za soljenu ribu sudjeluju u ovoj vrsti poticaja s najvećim postotnim iznosom od 48,85%, konzerve s 35,19%, smrznuta očišćena riba s 14,49%, a ostale su kategorije zastupljene neznatnim iznosima.

Sljedeća vrsta poticaja s postotnim iznosom od 18,40% služi za uzgoj autohtonih vrsta bijele morske na područjima s težim uvjetima gospodarenja. Za preradbu riba na kopnu isplaćeno je 15,38% ukupnih novčanih sredstava za ovu namjenu. Unutar te vrste poticaja najvažniji su udjeli za konzerve 55,60% iznosa, smrznutu očišćenu ribu 29,22%, te soljenu ribu — 6,53%.

Za ulov male plave ribe isplaćeno je 11,51%, od čega ulov srdele sudjeluje sa 69,61%, a ulov inćuna s 29,15%. I godine 2004. ulov je inćuna bio tijekom II. i III. tromjesečja znatno veći od prije navedenoga prosjeka.

Unutar poticaja u ribarstvu za uzgoj slatkovodne ribe I. skupine isplaćeno je 9,87%. Za proizvedenog i prodanog šarana unutar navedenoga postotnog iznosa otpada čak 70,03%, tolstolobika 16,82% i amura 13,15%. Za uzgoj slatkovodne ribe II. skupine isplaćeno je 7,75% ukupnih raspoloživih sredstava za novčane poticaje. Budući da je proizvodnja pastrva najvažnija među vrstama slatkovodne ribe u II. skupini, i iznos je isplaćenih poticaja za pastrve unutar ove kategorije najveći i postotno iznosi 93,18%, dok je za uzgoj soma postotni iznos tek 4,54%, linjaka 1,03%, štuke 0,67% i smuda 0,58%.

U usporedbi s prošlom godinom, udio novčanih poticaja za uzgoj riblje mladi povećao se s 1,36 na 2,35%, dok se udio novčanih poticaja za uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe na kopnu smanjio s 2,47 na 2,13%. Najmanje novčanih sredstava za ovu namjenu isplaćeno je i u godini 2004. za uzgoj školjaka, odnosno za uzgoj dagnji postotni je udio 0,45%, a za uzgoj kamenica 0,13%.

Model kapitalnih ulaganja

Model kapitalnih ulaganja podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava za kapitalne investicije. Investicijska potpora, vezano uz ribarstvo, odobrava za izgradnju i opremanje objekata za akvakulturu, nabavu ribarskih plovila te nove opreme i mehanizacije u ribarstvu, kao i za izgradnju i opremanje objekata za čuvanje i preradu ribe. Udio investicijske potpore može iznositi do 25% od ukupne vrijednosti iskorištenog kredita, ali ne više od 20% od ukupne vrijednosti investicije. U godini 2004. isplaćen je preko ovog modela potpore u ribarstvu iznos od 2.289.974,76 kuna nepovratnih sredstava, što je 129,46% više nego u prvoj godini primjene toga modela (2003. godine), (Tablica 19).

Od ukupno isplaćenog iznosa čak 96,80% (2.216.725,96 kuna) isplaćeno je za kapitalna ulaganja u dijelu morskog ribarstva, a 3,20% (73.248,80 kuna) za

Tablica 19. Isplaćena investicijska potpora u ribarstvu u godini 2003. i 2004.
Table 19. Investment suport in fisheries in 2003 and 2004 year

Godina / Year	Isplaćena investicijska potpora (kn) / Investment suport (kn)
2003.	997.964,42
2004.	2.289.974,76

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water managment

Tablica 20. Isplaćeno novčanih sredstava u ribarstvu u godini 2003. i 2004.
Table 20. Financial incentives payed in fisheries in 2003 and 2004 year

Godina / Year	Isplaćeno novčanih sredstava (kn) / Financial incentives payed (kn)
2003.	958.132,59
2004.	854.484,88

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water managment

kapitalna ulaganja u slatkovodnom ribarstvu. Najveći iznos od 1.457.937,91 kuna isplaćen je za gospodarski ribolov na moru (63,67%), i to za kupnju i opremanje ribarskih plovila te za kupnju ribarske opreme. Za riboprerađivačku industriju isplaćeno je 604.531,55 kuna, što iznosi 26,40% ukupnog iznosa, a investicijska se potpora odnosila na izgradnju i opremanje pogona za preradu ribe. Najmanji iznos investicijske potpore u ribarstvu isplaćen je za akvakulturu, i to ukupno 227.505,30 kuna ili 9,93%, a investicijska potpora zatražena u ovome dijelu odnosila se na kupnju specijaliziranih vozila za prijevoz ribe.

Potpora osiguranju proizvodnje

Na temelju Zakona i Pravilnika, Ministarstvo sudjeluje u pokriću troška premije osiguranja tako da svaki osiguranik po pojedinoj polici osiguranja ima pravo na pokriće 25% troška ukupne premije osiguranja, odnosno premije po skupnoj polici osiguranja, pri čemu nije važan rizik za koji je sklopljena policia osiguranja.

U godini 2004. isplaćeno je za pokriće troška premije osiguranja u ribarstvu ukupno 854.484,88 kuna, što je u usporedbi s 2003. godinom smanjene od 10,82% (Tablica 20). U ukupnim isplaćenim sredstvima za ovu namjenu od 20.276.406,12 kuna ribarstvo sudjeluje sa skromnih 4,21%.

Tablica 21. Otkupljene povlastice za gospodarski ribolov u godini 2003. i 2004.

Table 21. Financial compensation for withdrawal of the commercial fishing licenses in 2003 and 2004.

Godina / Year	Broj otkupljenih povlastica / Number of financial compensation for withdrawal of the commercial fishing licenses	Isplaćeno novčanih sredstava (kn) / Financial incentives payed (kn)
2003.	3	225.000,00
2004.	8	1.339.162,00

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Otkup povlastica za koćarski ribolov

Otkup povlastica tijekom godine 2004. proveden je sukladno Pravilniku o načinu korištenja sredstvima ostvarenima od naknada za obavljanje ribolova na moru, a ticao se je svih vlasnika povlastica za koćarenje koji obavljaju tu vrstu ribolova u ribolovnim zonama A, E, F i G (unutarnje ribolovno more). Cilj je otkupa smanjenje ribolovnog napora u priobalnome ribolovnom moru.

Tijekom godine 2004. isplaćeno je 1.339.126,00 kuna pri čemu je otkupljeno osam povlastica za koćarski ribolov. U usporedbi s 2003. godinom isplaćen je četiri puta veći iznos za ovu namjenu (Tablica 21).

Korištenje dizelskog goriva obojenog plavom bojom

Do godine 2003. pravo na korištenje plavim dizelom imali su samo gospodarski ribari na moru, dok je Izmjena i dopunama Zakona to pravo prošireno na uporabu plavog dizela i za plovila i strojeve koji se upotrebljavaju u akvakulturi. Da bi se ostvarilo to pravo, mjerodavnim je Pravilnikom propisano da potencijalni korisnici moraju od Ministarstva dobiti Knjižicu goriva za ribolov i akvakulturu, u koju je, radi izbjegavanja zloupotrebe, potrebno upisivati kupljene količine goriva. U Pravilniku je naveden pokazatelj godišnje potrošnje dizelskoga goriva obojena plavom bojom, koji se izračunava po potrošnji 0,25 l/1 kW/1 h rada stroja.

Iz Tablice 22. razvidno je da je za gospodarski ribolov na moru potrošeno 98,84% ukupne potrošnje plavog dizela u ribarstvu, a samo 1,16% za uzgoj riba i školjaka.

Najveća količina dizelskog goriva obojena plavom bojom potrošena je na području Područne jedinice Split (23,77%), zatim Rijeke (22,28%), nešto manje na području Zadra (20,66%), zatim Pule (16,26%), Šibenika (11,26%), za slatkovodnu akvakulturu (0,83%), a najmanje su količine potrošene na području Senja, i to samo 0,35%.

Tablica 22. Potrošnja plavoga dizela u ribarstvu u godini 2004.
 Table 22. Consumption of blue diesel in fisheries in 2004.

Područna jedinica / Local office	Gospodarski ribolov na moru / Commercial fisheries at the sea			Uzgoj riba i školjaka / Fish and shellfish farming			Sveukupno / Total		
	Broj knjižica / Number of fuel books	Broj korisnika of users	Količina (l) / Quantity (l)	Broj knjižica / Number of fuel books	Broj korisnika of users	Količina (l) / Quantity (l)	Broj knjižica / Number of fuel books	Broj korisnika of users	Količina (l) / Quantity (l)
Pula	415	398	3.198.980,00	4	1	7.985,00	419	399	3.206.965,00
Rijeka	239	216	4.393.320,55	0	0	0,00	239	216	4.393.320,55
Senj	42	41	69.752,43	0	0	0,00	42	41	69.752,43
Zadar	270	245	4.026.738,00	13	6	48.319,84	283	251	4.075.057,84
Šibenik	233	215	2.221.402,83	0	0	0,00	233	215	2.221.402,83
Split	324	290	4.679.849,16	4	2	8.043,00	328	292	4.687.892,16
Dubrovnik	114	103	903.371,46	1	1	0,00	115	104	903.371,46
Slatkovodna akvakultura / Freshwater aquaculture	0	0	0,00	9	9	164.373,44	9	9	164.373,44
UKUPNO / Total	1.637	1.508	19.493.414,43	31	19	228.721,28	1.668	1.527	19.722.135,71

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

ZAKLJUČAK

U analiziranoj, 2004. godini u gotovo ni u kojem dijelu ribarstva nije zabilježeno znatno odstupanje u usporedbi s prethodnom godinom. Jedina grana ribarstva u kojoj je zabilježeno smanjenje od čak 24, 89% prema godini 2003. jest riboprerađivačka industrija. Glavni je razlog ovakvoga smanjenja smanjena proizvodnja ribljih konzervi koja se je dogodila nakon stečaja nekoliko tvornica ribljih preradevina te zbog problema u izvozu ribljih preradevina nakon stupanja na snagu Protokola 7. Tendencija povećanog ulova male plave ribe zabilježena je i u godini 2004. radi poticanja ulova male plave ribe. Takvu tendenciju možemo očekivati i u budućnosti, a ona će rezultirati smanjenjem uvoza haringe (sleda) i male plave ribe koje se uvoze za potrebe uzgoja tuna.

Najveći iznos državne potpore isplaćen je preko modela poticanja proizvodnje, dok je preko modela kapitalnih ulaganja isplaćen veći iznos nego tijekom godine 2003., a preko modela osiguranja proizvodnje nešto manji iznos.

Sve prije navedeno upućuje na to da je došlo do stabilizacije promatranih pokazatelja u ribarstvu, te da i u idućem razdoblju možemo očekivati pozitivne promjene.

Summary

CROATIAN FISHERIES IN 2004.

I. Jahutka, A. Mišura, J. Suić, V. Franičević,
Z. Homen, J. Marković

This work deals with all the relevant statistic data regarding fisheries of Republic of Croatia, including freshwater fisheries data (aquaculture of fish and other aquatic organisms, commercial and sports fisheries), marine fisheries data (mariculture, commercial fisheries, small-scale fisheries and processing of fish and other marine organisms), as well as data about import and export of fish and fish products and the data about financial subventions in fisheries.

Regarding aquaculture (freshwater fish farming) in 2004. there have been noticed slight changes comparing to 2003. The total freshwater fish production in 2004. was 5,618 tons (4,259 tons of warm-water species and 1,359 tons of cold-water species). Total areas and production areas were increased comparing to 2003 (total areas 1.94% and production areas 5.42%). Total catch of freshwater fish in 2004 was 567 tons.

The total marine fish species production was increased cca. 20% comparing to 2003. Mussels farming, which is slightly increasing since 1999, during 2004 was decreased, while oysters farming was stagnating. The catch of marine fish was increased by 9.74% comparing to 2003. The biggest increase is noticed regarding catch of demersal and other fish species. As well as the increase of the total catch, the number of commercial fishermen and fishing vessels was also increased in 2003. The number of fishermen who fish for their own consumption (without the right to sell fish—small scale fishermen) in 2004 was 13,700. The total production of fish products in 2004 was 14,270 tons, which is 24.89% less comparing to 2003. Along this decrease, there has been also noticed an increasing trend of the production assortments, specially salted anchovy.

The value of import in 2004 was higher than the value of export, although the export/import balance was higher in amount on the import side.

Financial subventions payments in 2004 were 67.21% higher comparing to the first year of payments (1997). The highest percentage (32.03%) was payed for the processing of fish in the areas with more difficult commerce conditions.

Ministry of agriculture, forestry and water managment, Directorate of fisheries, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb; tel: 01/6106-665, fax: 01/6106-558; e-mail: irena.jahutka@mps.hr.

Key words: statistic data, freshwater fisheries, marine fisheries, import and export, financial subventions.

LITERATURA

- Jahutka, I., Mišura, A., Homen, Z., Lucević, A.* (2003): Novčani poticaji u akvakulturi. Zbornik sa 38. Znanstvenog skupa hrvatskih agronoma, Opatija, 19. –21. veljače 2003., 445 — 448.
- Jahutka, I., Mišura, A., Homen, Z.* (2004): Državna potpora u ribarstvu. *Ribarstvo*, 62, (2), 71–77.
- Jahutka, I., Mišura, A., Homen, Z., Suić, J.* (2005): Analiza modela državne potpore u ribarstvu, XL. znanstveni skup hrvatskih agronoma, Opatija, 15. — 18. veljače 2005.
- Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 87/02 i 117/03).
- Pravilnik o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje, modela potpore dohotku i programa očuvanja hrvatskih izvornih i zaštićenih pasmina (»Narodne novine«, br. 11/03, 63/03, 86/03, 124/03 i 159/03).
- Pravilnik o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 47/03).
- Pravilnik o provedbi modela kapitalnih ulaganja u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 47/04).
- Zakon o posebnom porezu na naftne derivate (»Narodne novine«, br. 55/00, 101/00, 27/01, 107/01 i 123/03)
- Pravilnik o primjeni Zakona o posebnom porezu na naftne derivate što se odnosi na eurodizel — dizelsko gorivo obojeno plavom bojom (»Narodne novine«, br. 179/03)
- Naredba o broju povlastica za gospodarski ribolov, količini i vrsti ulova u gospodarskom ribolovu i visini iznosa naknade za obavljanje gospodarskog ribolova (»Narodne novine«, br. 91/03)
- Naredba o granicama ribolovnih područja i ribolovnih zona za gospodarski i sportski ribolov (»Narodne novine«, br. 82/05)

Primljeno: 22. 9. 2005.
Prihvaćeno: 27. 10. 2005.